

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ**

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 29 ΜΑΙΟΥ 2026

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

ΘΕΜΑ Α

Αναφερόμενη η αρθρογράφος στις αιτίες της υπογεννητικότητας σήμερα, αναγνωρίζει ότι, καταρχάς, ευθύνονται προβλήματα οικονομικά, που περιλαμβάνουν την απουσία στήριξης της οικογένειας από την πολιτεία και την πολυδιάστατη ανασφάλεια, ιδίως των γυναικών. Αιτία είναι ακόμη η κρίση στις κοινωνικές σχέσεις και η υπαρξιακή αβεβαιότητα των νέων που τροφοδοτείται από την πολύπλευρη κρίση της εποχής μας. Πρόσφατη έρευνα, μάλιστα, συσχετίζει τη δημογραφική κατάρρευση με την ψηφιακή τεχνολογία, που προάγει εξιδανικευμένα πρότυπα σχέσεων, εντείνοντας την απομόνωση και προκαλώντας νέες μορφές έμφυλων διακρίσεων.

ΘΕΜΑ Β

B1. 1. β

2. β

3. α

4. α

5. α

B2. α.

Αναφερόμενη στη δημογραφική κατάρρευση η δημοσιογράφος παραθέτει έρευνα ξένης εφημερίδας. Σ' αυτήν ως αίτιο πολλών προβλημάτων παρουσιάζεται η χρήση

των smartphones («καταγράφει μια χρονική σύμπτωση... smartphones»). Αποτέλεσμα είναι η αλλαγή του τρόπου αλληλεπίδρασης των νέων και των κοινωνικών προτύπων («έχουν αλλάξει... επιτυχίας»). Ένα ακόμη αποτέλεσμα είναι η κοινωνική απομόνωση και η ψυχολογική δυσφορία («αυξάνουν τα επίπεδα... δυσφορίας»). Πρόθεση της αρθρογράφου είναι να καταδείξει την αρνητική επίδραση της τεχνολογίας στις ανθρώπινες σχέσεις. Έτσι θα εξηγήσει με λογικό τρόπο τη σχέση που ενδέχεται να υπάρχει μεταξύ του δημογραφικού προβλήματος και της τεχνολογίας.

B2. β.

Η διαθρωτική λέξη «γιατί» δηλώνει αιτιολόγηση. Συγκεκριμένα, ο δοκιμιογράφος αιτιολογεί με τα νοήματα που ακολουθούν («Γιατί υπάρχουν...»), ότι δηλαδή υπάρχουν νέοι συντηρητικοί και γέροντες ριζοσπαστικοί, την άποψη που εξέθεσε στην προηγούμενη περίοδο σχετικά με «τα γεράματα της μικρής ηλικίας και τα νιάτα της μεγάλης ηλικίας».

Η διαθρωτική λέξη «λοιπόν» δηλώνει συμπέρασμα. Συγκεκριμένα η άποψη που ακολουθεί («Τα δύο στρατόπεδα υπάρχουν») επιβεβαιώνει τα νοήματα που εκτέθηκαν στις προηγούμενες περιόδους («Γιατί υπάρχουν...» κ.τ.λ.), ότι δηλαδή υπάρχει διάκριση ανάμεσα στη νεότητα και τα γηρατειά, είτε τα προσδιορίζουμε με βάση την ηλικία είτε με κριτήρια τον χαρακτήρα.

B3.

- Το ασύνδετο σχήμα «είναι επαναστατικά... αγαπούν τις καινοτομίες... απαιτούν ριζικές λύσεις, δεν δέχονται συμβιβασμούς» παρουσιάζει συνοπτικά τα γνωρίσματα της ταυτότητας των νέων σύμφωνα με την κοινή γνώμη («λέγεται συνήθως»), μια πεποίθηση που ο δοκιμιογράφος συμμερίζεται. Η διατύπωση των γνωρισμάτων, με πυκνό λόγο επιταχύνει τον ρυθμό της ανάγνωσης και επιτρέπει στον δοκιμιογράφο να μην πλατειάσει σε αυτά τα γνωρίσματα, αλλά να τα αξιοποιήσει ως αφετηρία, ώστε να εκθέσει την σκέψη του για την αξία και των δύο ρευμάτων (νέων - ηλικιωμένων) στην κοινωνική ζωή.

- Το α' πληθυντικό («μπορούμε», «προσδιορίζουμε») ενισχύει εδώ την οικειότητα μεταξύ του συγγραφέα και του αναγνώστη, καθώς εντάσσονται στο ίδιο σύνολο. Ο δοκιμιογράφος προσκαλεί τον αναγνώστη να σκεφτεί όπως ο ίδιος, δείχνει επομένως ότι η άποψη που θα ακολουθήσει είναι καλό να έχει ευρύτερη (καθολική) αποδοχή.
- Η συνυποδήλωση που αξιοποιείται («ανθρώπους που καλπάζουν ορμητικά») αναφέρεται στην επαναστατική διάθεση των νέων ανθρώπων. Οπωσδήποτε προσδίδει στον μήνυμα γλαφυρότητα και παραστατικότητα, σχηματίζοντας στον νου του αναγνώστη την εικόνα των νέων ως ορμητικών υπέων. Έτσι γεννά αντιφατικά συναισθήματα: τον θαυμασμό αφενός, κυρίως όμως το αίσθημα της απειλής και του κινδύνου από τον ριψοκίνδυνο καλπασμό. Τελικά ο αναγνώστης είναι πιθανό να αποδεχθεί τη θέση του δοκιμιογράφου, ότι η κοινωνία δεν πρέπει να στηρίζεται μόνο στη νεανική ορμητικότητα («Αλίμονο... νέους»)

ΘΕΜΑ Γ

Το ποιητικό υποκείμενο αρχικά προτρέπει τον αναγνώστη να απαλλαγεί από τη θλίψη και τις αιτίες που την προκαλούν (με την επανάληψη του ρήματος «Πρέπει»).

Οι μεταφορές (χτύπα... καταγής, ... το μαγαζί... σκουπίδια) τονίζουν ότι η χαρά δεν είναι αυτονόητη, αλλά πρέπει να κατακτηθεί. Η παρήχηση, (χρήση ομόηχων λέξεων) μάλιστα, (μέλι – δεν με μέλλει) φαίνεται να λειτουργεί σαν συμβουλή να απελευθερωθούμε από τις έγνοιες. Για να πετύχουμε όμως αυτό τον στόχο, είναι ανάγκη να ανακαλύψουμε τον πραγματικό μας εαυτό: Χαρακτηριστική εδώ είναι η αφοριστική προτροπή (με τη δεοντική τροπικότητα) (Πρέπει να γυμνωθείς), που ολοκληρώνεται με την εικόνα ενός ανθρώπου που στέκεται στον ήλιο, και την εξαγνιστική καθαρότητα της λάμψης του. Μόνο αφού ανακαλύψουμε τον αρχέγονο, τον αληθινό εαυτό μας και τις πηγές της χαράς, σύμφωνα με το ποιητικό υποκείμενο, θα μπορέσουμε να αγωνιστούμε χωρίς φόβο, χωρίς αναστολές, όπως επιβεβαιώνει η συνεκδοχή/μεταφορά του ακροτελεύτιου στίχου (Μη φοβηθείς το πάτημά σου).

Η ανάγνωση του ποιήματος με βοήθησε να συνειδητοποιήσω ότι τη χαρά πρέπει να την ανακαλύψω στα βάθη της ψυχής μου. Γι' αυτό θα προσπαθούσα –όσο είναι εύκολο- να απαλλαγώ από την θλίψη που επιβάλλει ο σύγχρονος τρόπος ζωής, να

αποβάλω τις απογοητεύσεις κάθε λογής και να μετατρέψω τη χαρά και την αναζήτησή της σε τρόπο ζωής.

ΘΕΜΑ Δ

Τίτλος: Γενιές σε διάλογο: Αντίδοτο στη Μοναξιά

Πρόλογος:

Στη σύγχρονη εποχή, παρά τη συνεχή επικοινωνία και την τεχνολογική πρόοδο, η μοναξιά αποτελεί ένα από τα πιο έντονα και σιωπηλά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο άνθρωπος. Πρόσφατες έρευνες, μάλιστα, και ειδικοί στον τομέα της κοινωνικής ψυχολογίας σημειώνουν ότι η μοναξιά δεν αφορά μόνο την τρίτη ηλικία, όπως συχνά πιστεύεται, αλλά αγγίζει βαθιά και τους νέους. Είναι, λοιπόν, σκόπιμο να εμβαθύνουμε στο πρόβλημα αυτό, αναγνωρίζοντας ότι η επικοινωνία των γενεών αποτελεί πλέον αναγκαιότητα.

Ζητούμενο 1: Λόγοι που εντείνουν τη μοναξιά στην εποχή μας

Ατομικοί:

- Υπαρξιακή αβεβαιότητα (Κείμενο 1) → ανασφάλεια νέου - έλλειψη συναισθηματικής κάλυψης από οικογένεια.
- Υποκατάσταση της δια ζώσης επικοινωνίας από την ψηφιακή → αποξένωση λόγω της επικοινωνίας μέσω μια «ψυχρής» οθόνης. Χάνεται το συναισθηματικό όφελος της διαπροσωπικής επαφής, ψευδαίσθηση κοινωνικότητας → εντείνεται η μοναξιά και η απομόνωση.

Κοινωνικοί:

- Αστικοποίηση και ζωή στο αφιλόξενο περιβάλλον της μεγαλούπολης → ανωνυμία καχυποψία, ανασφάλεια, απομάκρυνση από τον συνάνθρωπο. Αυτά τα συναισθήματα εντείνονται λόγω των φαινομένων κοινωνικής παθογένειας και οικονομικής κρίσης.
- Κυριαρχία καταναλωτικού και χρησιμοθηρικού πνεύματος της εποχής μας → ψευδαίσθηση καταναλωτικής ευημερίας [και επιτάχυνση των ρυθμών ζωής] → υπερεργασία, άγχος, πίεση → σωματική και ψυχική εξάντληση ανθρώπου → έλλειψη ψυχικών αποθεμάτων για επικοινωνία.

Ζητούμενο 2: Τρόποι συνεργασίας των γενεών

Προσωπικοί – οικογενειακοί:

- Παροχή υλικής και ηθικής βοήθειας (συμπαράσταση, φροντίδα)
- Συμμετοχή ηλικιωμένων σε οικογενειακές δράσεις (γιορτές, κυριακάτικο οικογενειακό τραπέζι), αξιοποίηση των συμβουλών τους, ενθάρρυνση των νέων από την υποστήριξη των μεγαλύτερων.
- Συμβολή των νεότερων στην εξοικείωση των ηλικιωμένων με την ψηφιακή τεχνολογία.
⇒ Σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των μελών της οικογένειας, ιδιαίτερα σε μια εποχή αποξένωσης.

Συλλογικοί:

- Εκπαιδευτικά προγράμματα στο σχολείο με πρόσκληση ηλικιωμένων → δράσεις όπως: αφήγηση παραμυθιών, αναφορά σε ιστορικά γεγονότα και βιώματα, αναβίωση παιχνιδιών παλιότερης εποχής → διάλογος μεταξύ των γενεών και ουσιαστική επικοινωνία μεταξύ τους.
- Συμμετοχή σε εθελοντικές δράσεις/ επίσκεψη νέων σε κέντρα απασχόλησης και φιλοξενίας ηλικιωμένων → ενημέρωση – συζήτηση και ευαισθητοποίηση για τα προβλήματά τους.
⇒ Οι νέοι κερδίζουν τη σοφία και την εμπειρία των ηλικιωμένων, έρχονται σε επαφή με την παράδοση και μαθαίνουν να προσεγγίζουν τον κόσμο με άλλη οπτική.

Επίλογος:

Η μοναξιά αποτελεί ένα πρόβλημα που δεν κάνει διακρίσεις, επηρεάζοντας τόσο τους νέους, όσο και τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας. Μπορούμε, ωστόσο, να αποδράσουμε από αυτό το βίωμα μέσα από την ουσιαστική συνάντηση με τον συνάνθρωπο. Άλλωστε η επικοινωνία δικαιώνεται όταν είναι μια πράξη αγάπης!